

נט המשפט בעיני שופטים

חסויים אך נוקבים. זה מה שאומרים השופטים שדיברו איתנו על "נט המשפט".

עו"ד ליאור מזור

בגיליון הקודם, העלה הח"מ מקצת מהשגותיו ביחס ל"נט המשפט". מאז יצאה מערכת ה"נט" לפגרה יזומה (שהתארכה) לשיפור, שדרוג וייעול (כך לפחות הובטח). הבטחות לחוד ומציאות לחוד. עם חזרתה מהפגרה התברר שבפועל הסרבול והאיטיות גברו ומסמכי החלטה רבים מספור אינם נפתחים ומלווים בהודעות תקלה. גם פרסום דוא"ל ששלח מנהל בתיהמ"ש, השופט

מיכאל שפיצר, אל השופטים והרשמים, בדבר התמודדות המערכת עם תקלות המשפיעות מהותית על תפקודה, שאינן ברות פתרון עדיין, חיזקה את התחושה הרווחת. כשלי אבטחה חמורים במערכת אפשרו, כפי הנראה, חדרת גורמים חיצוניים ואיתור מסמכים והחלטות מסווגים, דבר שגרר חקירה משטרתית וביקורת תקשורתית.

לרשימה הקודמת הגיעו תגובות רבות, בין השאר, מגורמים שיפוטיים שהציגו את הקשיים של המערכת בעבודת השיפוט תוך שהם מבקשים, מטעמים ברורים, להישאר עלומים.

להלן עיקרי דבריהם:

תצא בחוץ

חוסר אונים ותסכול מאפיינים את המפגש של שופטים רבים עם "נט המשפט". אך הבעיה הקשה ביותר, ככל שהדברים קשורים בעבודת השופטים, נעוצה בזמן התגובה האיטי של המערכת, המשפיע דרמטית על שגרת יומם. הזמן שהוקדש בעבר למתן החלטות בבקשות השונות הוכפל. החלטות שנכתבו בשניות על הבקשות, מצריכות כיום פתיחת מסמכים, מעבר בין מופעים, כשלא פעם מתברר כי מסמכים לא נסרקו כראוי או לא נסרקו כלל. אפילו המהלך הטריטוריאלי של חתימה דיגיטאלית על החלטה מצריך המתנה. היקף אובדן הזמן למערכת השיפוט הינו עצום. על פי ההערכות שנמסרו לח"מ, מפסיד כל שופט מדי יום כשעתיים (כשההפסד המערכתי, בהכפלת נתון זה במספר השופטים ובמספר הימים מטריד ממש). יכולת השופטים לנהל דיונים נפגעת; נכפות הפסקות שלא לצורך ובמועדים לא נוחים; נפגעים שגרת ניהול הזמן השיפוטי וכך גם משך הזמן שמקצים חלק ניכר מהשופטים לשמיעת דיונים, תוך העברת מרכז הכובד להתמודדות עם המערכת וסלי המשימות שהיא מייצרת. שיגרת יומם של השופטים כוללת תחלופת דוא"ל על בסיס יומי כמעט, בדבר "איטיות" במערכת ולחילופין, קבלת הודעות הדורשות מהשופטים לצאת מהמערכת. על פי הגורמים השיפוטיים ששוחחו עם הח"מ, פתיחת יום הדיונים, כשכלל השופטים מבקשים להיכנס למערכת, מלווה בניתוק המערכת פעמים רבות בלווית הודעה על עומס יתר ובקשה מהמשתמשים "לבוא מאוחר יותר"...

לדבריהם, לאחרונה, נתבקשה יציאתם המסודרת של כלל העוזרים המשפטיים והפקידות מהמערכת לשעות ארוכות, בשל עומס. כפועל יוצא מכך, קלדנים ושופטים רבים מעדיפים לנהל דיונים ב-word ואח"כ להעבירם למערכת ה"נט". גזילת זמן שיפוטי יקר כבר אמרנו? לעתים גם אובדן החלטות.

על החטא הקדום

מכלל הפרטים להם נחשפו הגורמים ששוחחו עם הח"מ, האשם נעוץ בתכנון הלקוי מלכתחילה בכל הקשור להקמת המערכת והטמעתה. על פי המידע שנמסר, מנהל בתיהמ"ש הקודם, השופט משה גל, הודה כי המערכת לא

נכונות

מטעם כל אחד מהצדדים, ומספר פעמים במהלך ההליך (כנספחים לכתב תביעה, לתצהירים וכיוצ"ב) מבלי לאפשר הפניה ב"לינק" שבמערכת, לנוסח החוזה הסטנדרטי הרלוונטי.

חלק מהשופטים אימצו פתרון להתמודדות עם הצפת המסמכים בתביעות דוגמת אלה, בהגשת תיק מסמכים מדוגלים על ידי הצדדים, כפי שנעשה טרם תקופת המחשב ולחילופין, בבת"מ"ש מסוימים, הגשת תיק מוצגים משותף של 2 הצדדים, הכולל את מלוא המסמכים עליהם יתבסס ניהול ההליך. לדברי הגורמים השיפוטיים, פתרון מעין זה משקף את הכיוון אליו אמורה הייתה לחתור המערכת והתוכנה.

הטמעת המערכת נעשתה ברישול, ללא שסופק מוצר מוגמר מלא ומושלם וכשהמערכת מלאה תקלות וליקויים. הקבלה הממחישה את חוסר הסבירות הנ"ל היא, למשל, במצב בו תפוח מערכת ממוחשבת עבור תאגיד בנקאי, כשזו כוללת תקלות הגורמות להחמצת הפקדות של כספים בחלק מהחשבונות המנוהלים בו.

והאחראי?

הגורמים השיפוטיים ששוחחו עם הח"מ מבקרים את התנהלות הנהלת בתי"מ"ש, הניצבת חסרת אונים מול המצב, זאת לאחר השקעת סכומי עתק של מאות מיליונים בפיתוח והטמעת המערכת. דברים אלה עולים בקנה אחד עם הפרסומים האחרונים לגבי הודאת מנהל בתי"מ"ש החדש, שנטל את הטיפול בעניין באופן אישי, כי אין ודאות באשר לסיבה לבעיות בתפקוד המערכת.

בהקשר זה, מתרעמים הגורמים השיפוטיים על ניסיון הנהלת בתי"מ"ש להציג את הכשלים בתפקוד המערכת כ"מחלות ילדות" ברות פתרון, ומצד שני, לתלות את האשם בחלק מהקשיים בגורם האנושי ובחוסר יכולתם של חלק מהשופטים לבצע מעבר לעידן הממוחשב.

התמונה המצטיירת היא של אורה קשה ואובדן אמון מצד השופטים (ולמצער מצד חלקם) במערכת ובהבטחות לשיפורה. וועדות בראשות שופטים מכובדים, שהסכימו לסייע בהנהגת השיפורים, לא הביאו לשיפור המיוחל (ראה וועדת גרסטל). נכונותם של השופטים לשאת בתוצאות הכשל התכנוני אין בה כדי לייצר את האופטימיות שמנסים ראשי המערכת לשדר.

איש קשר לטיפול בבעיות "נט המשפט"

עו"ד אבי גוטרמן, חבר ועדת מחשוב, מונה לשמש כאיש קשר בין ועד המחוז לבין הנהלת בתי המשפט בנוגע למערכת "נט המשפט".

מי שנתקל בבעיה בכל הנוגע ל"נט המשפט" מוזמן לפנות לעו"ד גוטרמן, באמצעות מזכירות בית הפרקליט בפקס: 04-8553033.

תוכנה "עם הפנים לשופטים", כהגדרתו, ומחשוב המערכת המשפטית, שאמור היה לשרת את השופטים תוך יצירת בי"מ"ש ללא נייר, הפך מברכה לנטל.

הליקויים - המערכת נבנתה על בסיס קליטת מידע בקבצים סרוקים, במקום קבצים דיגיטליים. עומס בקבצים כבדים ומסורבלים, פוגע מהותית ביכולתם של השופטים לטפל במידע, להתמצא בו בעזרת מערכת המחשב, לעבדו ולהתבסס עליו לצורך כתיבת החלטות ופס"ד (לדוגמא, אין אפשרות להשתמש בפונקציה הפשוטה של "גזור הדבק").

המערכת נבנתה תוך אימוץ "עיוור" כמעט של המערכת הקודמת, שפעלה על בסיס נייר והסתמכה, בין היתר, על עבודתם של עובדי מזכירות ביה"מ"ש. כך הועברו אל המערכת תחלואים רבים של המערכת הידנית הקודמת, שמשוכך לתקנם כיום. לפיכך, פגמים שהיו ברי פתרון בעבר הונצחו במערכת החדשה. כדוגמא, במצב השכיח, שבו מתויק בשגגה כתב בי-דין במסגרת הליך בקשה. בעבר היה השופט מקבל לידיו את התיק הפיזי, מזהה את הטעות ופועל להעברת המסמך למקומו הנכון (במקרה של טעות). כיום, מכיוון שהמערכת הממוחשבת אינה יודעת לזהות טעות כזו, התוצאה של תיוק שגוי של כתב בי-דין פירושה שהמסמך ייעלם אל נבכי השכחה, מבלי שלמישהו קיימת יכולת או אפשרות לאתר.

הנדסת אנוש של המערכת אינה מותאמת לקהל המשתמשים. המערכת לא תוכננה לאפשר קריאה רציפה ולזמן ממושך של חומר, ואינה עומדת בסטנדרטים הנהוגים בקריאה מקוונת (דוגמת מכשירי ה"קינדל" ודומיו). כך, המערכת אינה מאפשרת להגיע לנקודה מסוימת במסמך, או בנספחיו, ולשם מעבר על המסמך צריך לגלול בו מעלה ומטה. התוצאה הינה ששופטים רבים נאלצים להדפיס מסמכים עבי כרס לפני כל דיון בשל העדר מקום אכסון למסמכים שהודפסו. ה"מערכת ללא נייר", מאופיינת באינפלציית נייר.

הבניית המערכת נעדרה מחשבה מערכתית על ההליכים הרלוונטיים, ופתרונות לייעול ולשיפור ניהולם. למשל, בתביעות מוסדיות של מוסדות כמו בנקים וחברות ביטוח, שלנוכח כמותן ותכיפותן היה התהליך צריך להיות מותאם אליהן, נדרש היה לאפשר פתרון שייתר את מצב הדברים ד'היום, בו מוגשים כנספחים מטעם 2 הצדדים מסמכים עבי כרס כגון חוזה פתיחת חשבון בנקאי כשהם סרוקים, וזאת